

Mida saan mina teha selleks, et kodukoha arendused kliimamuutusega arvestaksid?

05.10.2022

Triin Jäädmaa, KÕK jurist

Kaie Kriiska, Steiger keskkonnamõju hindaja

Teemade ülevaade

- Keskkonnaõiguse Keskuse (KÕK) projekti tutvustus
- KMH ja KSH ülevaade
- Kliimamõju hindamine ning probleemkohad
- Kohalike kogukondade, üksikisikute ja vabaühenduste kaasärääkimise võimalused KMH/KSH protsessis
- Juriidilised aspektid, vaidlustamine
- Vabas vormis arutelu
- Kokkuvõte

Kliimaargumentide arvestamine keskkonnamõju hindamisel

Avatud Eesti Fondi rahastatud projekt, periood aprill 2021 - märts 2023

Eesmärk

- **vabaühenduste ja kohalike omavalitsuste (KOV) teadlikkuse tõstmine**
- ülevaade kliimamõjude õiguslikust ja praktilisest käsitlesest tegevustes/ planeeringutes (KMH/KSH protsessis)
- suurema õigusselguse loomine
- kliimamõjude arvestamine kaalutusotsuse tegemisel.

Tegevused

- kliimamõjude hindamise olukorra kaardistamine ja õiguslik analüüs
- **suunis vabaühendustele ja KOV-dele “Soovitused kliimamõju hindamiseks KSH-s ja KMH-s ning kliimakaalutluste arvesse võtmiseks haldusotsustes”** (valmib 2022 lõpus/2023 alguses)
- Arvamusfestival (12.08.2022)
- suunatud koolitused eraldi vabaühendustele ja KOV-dele (4x sügis 2022)
- vabaühenduste õigusnõustamine
- huvikaitselised tegevused.

Projekti meeskond

Projekti osalised: Keskkonnaõiguse Keskus, Eesti Roheline Liikumine (kliimavõrgustik), SEI
Tallinna Keskus /Inseneribüroo STEIGER

Tarmo Treimann
KÕK tegevjuht
projektijuht

Katre Liiv
KÕK
kommunikatsiooni
ekspert

Demy Landson
ERL kaasamis-
ekspert

Triin Jäädmaa
KÕK
jurist

Kaie Kriiska
STEIGER
mõjuhindamise
ekspert

Projekti panustavad veel mitmeid teised osalised.

Suunis “Soovitused kliimamõju hindamiseks KSH-s ja KMH-s ning kliimakaalutluste arvesse võtmiseks haldusotsustes”

Õiguslik ja praktiline ülevaade kliimamõjude integreerimisest keskkonnamõju hindamisse (KMH, KSH).

- Kliimamuutuste olemus ja tagajärjed
- Õigusraamistik
- KMH/KSH menetlusprotsess
- Kliimamuutuste leevendamine ja kohanemine
- Kliimamõjude hindamise meetodikad
- Huvirühmade kaasamine, otsuse vaidlustamisvõimalused
- Kliimakaalutluste arvesse võtmine keskkonnaotsuste tegemisel
- Asjakohased lisamaterjalid – kliimamuutuste käsitlemine ja eesmärgid Eesti valdkondlikes arengukavades ja strateegiates

Loodav suunis ei ole tehniline juhendmaterjal mõjuhindajatele ega otsustajatele!

Suunatud eelkõige KOV-de ja vabaühenduste esindajatele teadlikkuse tõstmiseks (koondab kehtivad seadusandlikud regulatsioonid ning Euroopa Komisjoni jm olulisemad kliimamõju hindamise suunised ja kliima kohtulahendite näited).

KMH ja KSH

KMH ja KSH

- Keskkonnamõju hindamine (KMH) ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) on eraldi formaliseeritud menetlused, mille tuumaks on potentsiaalselt keskkonda oluliselt mõjutava tegevusega kaasneva mõju tuvastamine enne selle tegevuse lubamist või keelamist.
- Regulatsioon: KMH direktiiv (2014/52/EL), KSH direktiiv (2001/42/EÜ), [KeHJS](#), [PlanS](#), rakendusaktid (määrused)

KMH

- Puudutab projekte ja nende elluviimiseks antavaid tegevuslube (nt ehitusluba, keskkonnaluba)
- Algataja, nõuetele vastavuse kontrollija: otsustaja ehk tegevusloa andja (tavaliselt KeA, TTJA)
- KMH sisuline läbiviija: litsenseeritud juhtekspert või eksperdirühm koostöös arendajaga
- Kulud kannab: arendaja
- Järeelhindaja: KeA

KSH

- Puudutab strateegilisi planeerimisdokumente (SPD) (nt planeeringud, valdkondlikud arengukavad)
- Algataja, nõuetele vastavuse kontrollija: strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja (nt RaM, KOV, KeM). Otsustaja KSH menetluses on KSH algataja.
- KSH sisuline läbiviija: kvalifitseeritud juhtekspert või eksperdirühm koostöös strateegilise planeerimisdokumendi koostajaga
- Kulud kannab: strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja (nt KOV, RaM)

KMH ja KSH läbiviimine on kohustuslik olulise keskkonnamõjuga tegevuste korral:

KMH näited (36 tegevust, vt täielik nimekiri KeHJS § 6)		KSH (PlanS ja KeHJS § 33)
üle 100 ha metsamaa raadamine	pealmaakaevandamine >25 ha suurusel alal; turba kaevandamine >150 ha suurusel alal või allmaakaevandamine	Üleriigiline planeering (korraldab Rahandusministeerium RaM)
tuuleelektrijaama püstitamine veekogusse	üle 100 ha suuruse pindalaga metsamaal või märgalal uue kuivendussüsteemi ehitamine	Riigi eriplaneering (RaM) Nt tuuleelektrijaam >400 MW
tavajäätmete põletamine >100 t/ööpäevas; tavajäätmete prügila püstitamine üldmaht >25000 t	vähemalt 1,5 ha suuruse alaga prügila sulgemine	Maakonnaplaneering (RaM) MP teemaplaneeringu koostamisel tuleb anda eelhinnang
paberi või papi tootmine tootmisvõimsusega vähemalt 200 tonni ööpäevas	üle 10 km pikkuse nelja sõidurajaga tee püstitamine	Üldplaneering (KOV) ÜP teemaplaneeringu koostamisel tuleb anda eelhinnang
uue raudteeliini ehitamine või uue raudteejaama ehitamine	veekogu süvendamine pinnase mahuga >500 m ³ (mere, Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve süvendamine üle 10 000 m ³)	Kohaliku omavalitsuse eriplaneering (koostatakse, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole ÜPs määratud (KOV)
põhjavee võtmine vähemalt 10 miljonit m ³ aastas	reoveepuhastusseadme püstitamine võimsusega >150000 in ekv	* Detailplaneering, kui planeering on aluseks KeHJS § 6 kohasele tegevusele (KOV)
üle 300 MW soojuselektrijaama või muu põletusseadme ehitamine	linnu- (>60 000), sea- (>3000 sea, >900 emise) või veisefarmi (>600 piimalehma, >800 ammlehma või >1200 noorveist) püstitamine	Kui strateegilise planeerimisdokumendi kavandatav tegevus on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga (sh valdkondlikud arengukavad, nt metsanduse arengukava jne)

Kui tegevus ei kuulu olulise keskkonnamõjuga nimetatute hulka, tuleb seaduses sätestatud juhtudel anda **eelhinnang**, kas tegevusel on oluline keskkonnamõju, sh küsitakse asjaomaste asutuste (KOV) seisukohta, nt >5 tuulikuga maismaatuulepargi rajamine, kui koguvõimsus on >7,5 MW ([VV määrus 224](#)).

Programm vs aruanne, menetlusetapid

Nii KMH ja KSH menetlus koosneb kahest etapist:

1. **KMH programm/ KSH väljatöötamise kavatsus**– ülevaatlik asukohta ja tegevuste ja alternatiivide kirjeldus ning esmane hinnang eeldatavalt olulise keskkonnamõju kohta.

Programmis esitatakse lähteülesanne ja mõju valdkonnad, mida hakatakse hindama ning hindamismetoodika, tuuakse välja vajalikud lisauuringud, mis viiakse läbi aruande koostamise käigus. Esitatakse kaasamis- ja ajakava, kinnitatakse juhtekspert ja/või eksperdirühm.

Programmis määratakse, millises ulatuses ja kui detailselt hakatakse mõjusid hindama!

2. **Aruanne – mõjuhindamise ja uuringute tulemused, järeldused.** Antakse soovitusel, millise kavandatava lahendusega (alternatiivid) tasub edasi minna. Keskkonnameetmed, sh negatiivsete keskkonnamõjude leevendamismeetmed, keskkonnaseire vajadus.

Lihtsustatult on KMH/KSH menetluses järgmised etapid (rohkem infot [Keskkonnaameti kodulehel](#)):

- Otsustajale esitatakse loataotlus/toimub SPD menetlus.
- Otsustaja peab selgitama välja, kas KMH/KSH on vajalik. Vajadusel toimub KMH/KSH eelhindamine.
- Otsustaja algatab KMH/KSH või jätab KMH/KSH algatamata.
- Kui KMH/KSH algatati, siis toimub KMH/KSH menetlus vastavalt KeHJS-s/PlanS-s sätestatule.
- Jätkub loataotluse/SPD menetlus.

KMH vs KSH, mõjuhindamise määramatus, ulatus ja proportsionaalsus

- **Keskkonnamõju hindamine (KMH) keskendub eelkõige keskkonna aspektidele, põhjalikke sotsiaal-majanduslikke uuringud KMH raames reeglina ei tehta.**

KMH on konkreetse tegevuse ja asukohapõhine, seetõttu on ka keskkonnamõju hindamine lokaliseeritud, kuid detailsem.

- **KSH menetluses on mõiste "keskkonnamõju" tähendus laiem, kui vaid looduskeskkonnale avaldatav mõju. KSH-s hinnatakse mõju nii loodus-, sotsiaal-, majandus- kui ka kultuurilisi keskkonnaaspekte arvestades.**

KSH hõlmab reeglina suuremat ruumiala (riik, maakond, linn, vald) mistõttu vaadatakse „suuremat pilti, mitte üksikult iga metsaeraldist“.

- **Mõju ulatuse ja suuruse hindamine peab olema proportsionaalne ja kontekstipõhine.**

Projektide/strateegiate **kliimamõju hindamise eesmärk ei ole kõikehõlmav olelusringi analüüs**, sest viimast saab teha vaid *ex-post* staadiumis, kui on teada täpne andmestik. Planeeritava projekti/tegevuse/strateegia kliimamõju hindamine on aga *ex-ante* analüüs, mis viiakse läbi piiratud teabe ja ressursidega.

Mõjuulatuse määramine (programmis, vt järgmine slaid) peaks tagama, et tegevuse või planeerimisdokumendi elluviimisel eeldatavalt tekkiv KHG heitkogus ja heite hindamisele tehtud jõupingutus (KHG hindamisse panustatud aja-, inim- ja finantsressursid) on tasakaalus. **Keskenduda tuleks kõige suurema kliimamõjuga tegevuste hindamisele.**

Kliimamõjude hindamise nõutavus

▪ KMH

- KMH direktiivi preambul p 7: **kliimamuutused peavad olema hindamise ja otsuse langetamise oluline element**; p 13: „Kliimamuutused kahjustavad jätkuvalt keskkonda ja ohustavad majanduse arengut. Seepärast on **asjakohane hinnata projektide mõju kliimale (näiteks kasvuhoonegaaside heide) ja nende haavatavust kliimamuutuste korral.**“
- KMH direktiivi art 3 lg 1; IV lisa lg 4 ja 5
- KeHJS § 3'1 lg 2
- Keskkonnaministri 01.09.2017 määruses nr 34 „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“

▪ KSH

- KSH direktiivi I lisa punkt f: keskkonnamõju hindamise aruandes tuleb kaaluda **mõju kliimateguritele** ja kõigi loetletud tegurite omavahelisi seoseid.
- KeHJS § 40 lg 4 p 6: KSH aruanne peab sisaldama hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, sealhulgas /.../ **kliimamuutustele** /.../.

Olemasolevad suunised

- Euroopa Komisjoni 2013. a juhendid kliimamuutuste (ja bioloogilise mitmekesisuse) integreerimise kohta keskkonnamõju hindamisse (KSH ja KMH);
- Euroopa Komisjoni teatis “Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027” (2021/C 373/01)

Millal tuleb kliimakaalutlusi arvesse võtta?

Praktikas tähendab kliimamõjude hindamise nõutavus KMH puhul seda, et projekti mõju kliimale ja nende haavatavust kliimamuutuste suhtes tuleb kaaluda:

- 1) KMH vajalikkuse üle otsustades, st **KMH eelhindamise käigus**, kui puudub nn automaatne KMH algatamise kohustus;
- 2) KMH algatamise korral **KMH programmi koostamisel**, kus määratakse KMH aruandes käsitletav teemade ring ning esialgne sisukord;
- 3) **KMH aruandes**, kui KMH programm pole kliimamõjude hindamist käsitletava teemana välistanud (näiteks kui projekti kliimamõju on selgelt ebaoluline);
- 4) **tegevusloa üle otsustades**, kui KMH aruandes on toodud välja ebasoodsa kliimamõju vältimise või vähendamise meetmed ja/või on koguni leitud, et kavandataval tegevusel on oluline kliimamõju.

Kliimamõjude hindamise kaks perspektiivi

1. Mõju kliimale, kliimamuutuse leevendamine

Tegevuse/strateegilise planeerimisdokumendi elluviimise mõju kliimamuutusele – KHG heite hindamine.

KHG heite vähendamise võimalused=leevendamine, nt taastuvelektri kasutamine, süsinikku siduvate rohealade säilitamine, karjääride võimalikult kiire korrastamine, hoonete renoveerimine (energiakadude ja -kasutuse vähendamine).

2. Kliimamuutustega kohanemine- kliimamuutuste mõju tegevusele, projekti haavatavus, kliimariskid ja nendega arvestamine

Eriti aktuaalne strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ja elluviimisel (KSH menetlusel). Kuna ehitatud keskkonna rajamine on kulukas ja ehitiste eluiga pikk, tuleb asustusalade planeerimisel ja linnakorralduses tulevikus aset leidvate üleujutuste, tormide ning kuumalainetega kaasnevate riskidega arvestada planeeringulahendustes. Nt, kas ehitamisel kasutatavad materjalid suudavad taluda kõrgemaid temperatuure; kas tulevikus sagenevad hoogsajud, tormid, kuumalained, külmumise-sulamistsüklid, jäitepäevade arvu suurenemine ohustavad planeeringu piirkonda), rajatavat või olemasolevat infrastruktuuri, ehitisi, drenaaži- ja reoveesüsteeme, energiavarustussüsteeme, kas võib süveneda soojasaare efekt?

Probleemkohad: KHG heite hindamine

- Regulatsioonid ei sätesta, millist metoodikat kasutada KHG heite arvutamisel ja kliimamõju hindamisel ning millised on mõjuhindamise piirid (otsesed, kaudsed KHG heited).
- Metoodikaid mitmeid (GHG Protocol, IPCC juhised, EIB projektide süsiniku jalajälje hindamine jne), spetsiifilise eesmärgiga, ei sobi otse üle võtta KMH/KSH süsteemi. Pigem vajalik metoodikate kombineerimine/osaline rakendamine.
- Kliimamõjude hindamisega kaasneb alati suur määramatus –kvalitatiivne vs kvantitatiivne hindamine!

KSH-del on tavapäraselt suurem ajaline ja ruumiline ulatus, millega kaasneb suurem määramatus ning kvantitatiivseks mõjuhindamiseks ei ole sageli detailseid algandmeid, mistõttu kliimamõju hinnang võib olla ka kvalitatiivne, sh KMH-des. Kvalitatiivne hinnang on parem kui hindamata jätmine. Kui kliimamõjusid ei hinnata, tuleb seda programmis põhjendada!

Kliimamõju hindamise detailsus ja ulatus peaks lähtuma nii kavandatava tegevuse administratiivtasandist, potentsiaalsest mõju suurusest ja kestvusest (eeldatavast mõju olulisusest) kui ka andmete kättesaadavusest

Oluline tuvastada kõige suurema kliimamõjuga tegevused (otsesed, kaudsed) ja need detailselt hinnata.

- KMH projektides tuleks arvesse võtta ka tootmise lõpp-produkti kasutamisega (kohapeal või mujal) seotud emissioone, kui see põhjustab eeldatavalt olulist heidet.

Probleemkohad: mis on oluline kliimamõju???

- **Keskkonnamõju on oluline**, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara (KeHJS § 2²)
- **Kehtivas seadusandluses puuduvad KHG heite piirmäärad** nagu on kehtestatud õhusaasteinetele (Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused) ja müratasemele (Välisõhus leviva müra normtasemed), **mille alusel saaks mõju hindaja ja otsustaja järeldada, kas tegemist on seaduse mõistes olulise keskkonnamõjuga.**
- **Faktilist ja õiguslikku ebamäärasust tunnistab ka kohtusüsteem.** Nt Riigikohtu Halduskolleegiumi Enefit Power õlitehase kohtuasjas (3-20-771, 25.08.2022):
"Tõdeda tuleb riski, et tehase kasutuselevõtt raskendab Eesti riigi võetud kliimaeesmärkide saavutamist. Siinkohal esineb aga suur faktiline ja õiguslik ebamäärasus. Õiguslikult pole selge see, millal saaks ehitise kasutamise põhjustatav kasvuhoonegaaside heitkogus EhS § 44 p 10 kohaselt olla ehitusloa andmisest keeldumise aluseks. /.../ Faktiline ebaselgus seisneb selles, et rajatavas tehases õli tootmisega kaasnevat kulu Eesti süsinikueelarves võib olla võimalik kompenseerida kasvuhoonegaaside heite vähendamise või heidete sidumise suurendamisega mujal, mis läbi kliimaeesmärgid siiski saavutatakse." (p 21)

Probleemkohad: mis on oluline kliimamõju???

- Hetkel antakse mõjuhindajast sõltuv parim võimalik subjektiivne kliimamõju hinnang. Peab olema põhjendatud.
Näiteks võrreldakse tegevuse heidet sektori koguheitega.
- Võimalikud lahendused: täiendada atmosfääriõhu kaitse seadust, kehtestada sektoriaalsed piirmäärad, siseriiklik kliimaseadus, lähtuda olemasolevatest juhenditest.
- Euroopa Investeerimispanka metoodika ja Euroopa Komisjoni taristu kliimakindluse juhendid nimetavad oluliseks KHG heite künniskoguseks 20 000 t CO_{2ekv} /aastas.

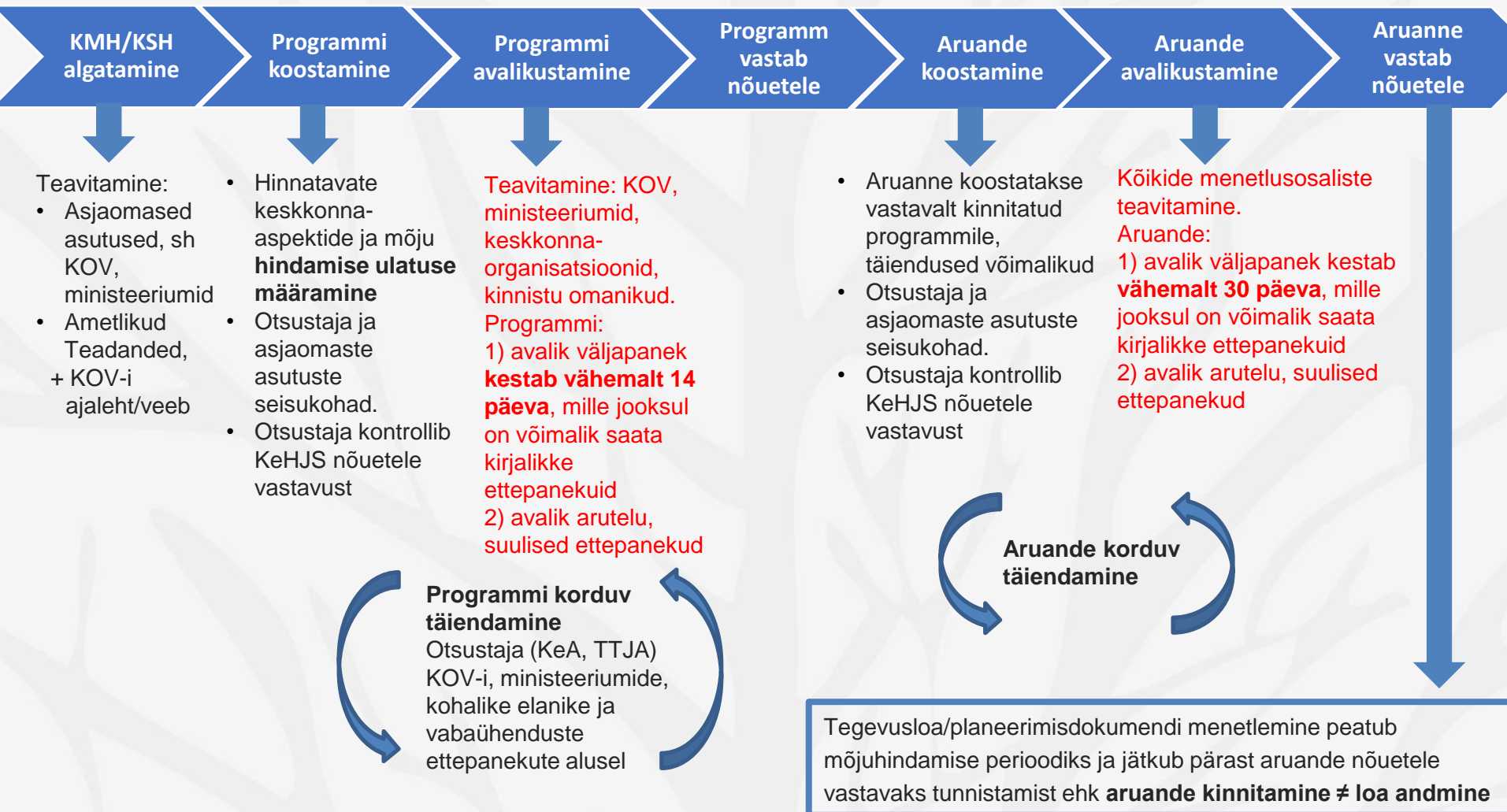
Probleemkohad: mõjuhindajate sõltumatus

- **Keskkonnamõju hindamisega seotud kulud kannab arendaja!** (KeHJS § 8)
- KSH kulud kannab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja (nt KOV, ministeerium) (KeHJS § 34)
- Keskkonnamõju (KMH) hindab füüsiline isik, kellel on **keskkonnamõju hindamise litsents** (väljastab Keskkonnaministeerium, hetkel 18 kehtivat litsentsi) või ekspertrühm, kuhu kuulub KMH litsentsiga juhtekspert.
- Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat KSH-d võib juhtida juhtekspert, kellel on MSc (või vastav kval), vähemalt 5-aastane töökogemus, läbinud KSH koolituse, osalenud vähemalt 4 korral sisulise eksperdina KSH eksperdirühma töös (jm).
- Juhtekspert ja eksperdirühma liikmed peavad olema keskkonnamõju hindamisel **erapooletud ja objektiivsed** (KeHJS § 14).
- Kui juhteksperdi litsentsi kehtivuse ajal on laekunud tema tegevuse kohta põhjendatud pretensioone, litsentsi omaja on keskkonnamõju hindamise aruandes esitanud valeandmeid, andnud teadvalt vale hinnangu või ei täida muul moel keskkonnamõju hindamise nõudeid, võib **KeM tunnistada litsentsi kehtetuks**.

KMH ja KSH protsessis kaasärääkimine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt.

KMH protsess kestab praktikas ca 2 aastat, on ka ligi 10 a pikkuseid menetlusi.

KMH ja KSH protsessis kaasärääkimine

Kõik küsimused peavad saama vastuse, aga kõiki esitatud ettepanekuid ei pea arvesse võtma!

- **KeHJS kohaselt**

KMH/KSH programmi ja aruande **avalikul arutelul tutvustatakse** muu hulgas asjaomaste asutuste poolt esitatud ja **avaliku väljapaneku käigus laekunud** (sh kohaliku kogukonna, vabaühenduste) **seisukohti** ning **selgitatakse** tehtud ettepanekute ja vastuväidete **arvestamist või arvestamata jätmist**.

Arendaja/strateegilise planeerimisdokumendi koostaja saadab 30 päeva jooksul avaliku arutelu toimumisest arvates elektrooniliselt, liht- või tähtkirjaga KMH/KSH programmi või aruande kohta esitatud ettepanekute või vastuväidete arvesse võtmise selgituse või arvestamata jätmise põhjenduse ning küsimuste vastused isikutele:

- 1) kes on esitanud oma ettepaneku, vastuväite või küsimuse kirjalikult;
- 2) kelle avalikul arutelul suuliselt esitatud ettepanek, vastuväide või küsimus jäi avalikul arutelul vastuseta.

Avalikud arutelud protokollitakse ja lisatakse aruandele.

Samuti kirjalikult esitatud ettepanekute ja vastuväidete kirjade koopiad ning nendele esitatud vastuskirjade koopiad dokumenteeritakse KMH/KSH aruandes.

[KMH avalikustamised Keskkonnaameti kodulehel](#)

KSH teave avalikustatakse koostamise korraldaja veebilehel.

Milline roll on KMH/KSH tulemustel otsuse tegemisele?

- Keskkonnamõtjude hindamine ega selle aruanne ei määra ära seda, millise lõppotsuse pädev haldusorgan langetab. Õiguslikult on aruanne üldjuhul vaid üheks (oluliseks) tõendiks teiste hulgas, millest lähtudes peab haldusorgan oma otsuseid langetama. Kui haldusorgan tahab KMH/KSH tulemustest kõrvale kalduda, peab ta seda siiski hoolikalt põhjendama.
- PlanS § 10 lg 1: planeerimisalase tegevuse korraldaja peab tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse.
- Ettevaatuspõhimõte (KeÜS § 11): keskkonnariski tuleb kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada.
- Vältimispõhimõte (KeÜS § 10): keskkonnaohtu tuleb vältida. Keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut tuleb taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed.

KMH ja KSH vaidlustamine?

- Reeglina ei ole võimalik KSH/KMH etappe eraldiseisvalt vaidlustada
- Nii tegevusluba kui ka strateegiline planeerimisdokument on (reeglina) haldusaktid, mida on **võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul alates selle sisust teadasaamisest**, esitades kas vaide haldusorganile või kaebuse halduskohtule. Koos haldusaktiga on võimalik vaidlustada ka KMH/KSH aruannet või KMH/KSH algatamata jätmist.

Näited

Põhjaliku kliimamõju hindamise näide: Rail Baltic raudtee rajamine

- Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH-s (2017) hinnati eraldi mõju kliimale kaubavedude, reisijateveo ja metsa raadamise seisukohast.
- Rail Baltic KMH (2019-...). Seni kõige detailsem (mitte ideaalne) kliimamuutuste käsitus ja kliimamõju (KHG heite) hindamine Eestis KSH ja KMH raames.
- Eraldi (200 lk aruandena, 2019) analüüsiti kliimamuutustest tulenevaid riske ja RB projekti haavatavust kliimamuutuste suhtes, esitati kohanemismeetmed.
- Rail Balticu KMH-s hinnatakse otsest ja kaudset KHG heidet erinevates etappides, nt maakasutuse muutusest ja trassiehitusest, ehitusmaterjalide veost tulenev heide, kasutusaegne heide, modaalse nihke positiivne kliimamõju.
- KMH-s analüüsiti ja pakuti välja leevendamise, nii heite vähendamise kui kompenseerimise soovitusi.

Näited

Negatiivne näide: Õlitehas

- Enefit Power AS põlevkiviõlitehase detailplaneeringu (2019) ja ehitusloa (2020) aluseks olevas KSH-s (2019) hinnati kliimamõjusid pealiskaudselt ja puudulikult:
 - tugineti vananenud „heite vähendamise raamistikule“ (eelkõige ENMAKile (2017));
 - puudub KHG heitmete kvantifitseerimise lähtealuste kirjeldus (st mis on projekti piirid; mis meetodiga arvutatakse CO₂ jalajälg; mis on projekti otsese ja kaudse heite allikad);
 - arvesse ei ole võetud põlevkiviõli kasutamise mõjusid kliimamuutustele - püüti jätta ekslik mulje, nagu õlitootmine on kliima vaatest hea, kuna Eesti inventeeritud KHG bilanss väheneb võrreldes sama mahu põlevkivi otsepoletamisega elektri tootmiseks;
 - lähtestsenaarium ehk null-alternatiiv ei kajasta usutavalt EL ja Eesti kliimapoliitikat: null-alternatiiv tugines eeldusele, et aastane põlevkivi kasutus jääb tulevikus 2018. a tasemele, s.o 14,293 mln tonni põlevkivi aastas;
 - järeldus olulise kliimamõju puudumise osas on põhjendamata;
 - hinnatud ei ole projekti haavatavust kliimamuutuste suhtes (st kohanemise aspekt).

Arutelu

- Osalejate mõtted, küsimused, seisukohad, märkused, ettepanekud.

Täname kuulamast!

Kliimamõjuga arvestamine keskkonnaotsustes

Avaleht

Uudised

15.06 kohtumine sidusrühmadega

Uuringud ja analüüsid

Keskkonnamõju hindamine

Mis on keskkonnamõju hindamine?

Avatud Eesti Fondi rahastatud projekti "**Kliimaargumentide arvestamine keskkonnamõju hindamisel**" käigus on Keskkonnaõiguse Keskus koos Eesti Rohelise Liikumisega ning SEI Tallinnaga võtnud ette luua kahe aasta jooksul (2021-2023) vabaühenduste ja kohalike omavalitsuste seas suurem selgus selles, kuidas, millal ja milliseid kliimamõju aspekte tuleb keskkonnamõju hindamises arvestada. Selleks on oluline jõuda ka suurema õigusselguseni selles ning kuidas kliimamõjule keskkonnaotsuste tegemisel riigi ja KOV tasandil vääriline kaal anda.

<http://k6k.ee/kliimamoju>

Triin Jäädmaa triin@k6k.ee

Kaie Kriiska kaie@steiger.ee